

Festa Major

29

30

31 d'Agost

1970

Sant Hilari Sacalm

SLPC. Biblioteca St. Hilari Sacalm.

1358210145

BEBA AGUA

FONTDOR

BEBERA LO MEJOR

ESPORTS

JOAN

Articles d'esports, caça i pesca — Diaris, revistes i llibres

Carrer Balmes, 1 - Telèfon 97

SANT HILARI SACALM

AMBIENTE DISTINGUIDO

ESMERADO SERVICIO

CASINO TIVOLI

CINE - TERRAZA

TAPAS
APERITIVOS
CAFE
LICORES
REFRESCOS
Y
HELADOS

R. 3994

TELEFONO 43

SAN HILARIO SACALM

ESPECIALIDAD EN LAVADOS
A SECO Y TEÑIDOS SOLIDOS

TINTORERIA TECHNICOLOR

— DE ANGELA GARROFA —

CALLE FRANCISCO Y JOSE GUBAU, 2

SAN HILARIO SACALM

CASA SERRAS

Fàbrica de Sifons
Cerveses DAMM
Gasosa Super D
Llet Ram
Sandaru

confecciones-sastreria

Honesto Masnou

CALLE VALLS, 5

san hilario sacalm

Carrer de Vic, 31 - Tel. 248

A rendir-li a Vostè la més cordial bona estada en aquesta formosa Vila de Sant Hilari Sacalm, nom evocador de poesia i encant, terra de salut i alegria, de paisatges idíllics i d'aigües medicinals, lloc d'excursions, bellesa i gràcia cautivant... es complau en oferir-li el més extens assortit de Perfumeria.

Objectes de regal i d'escriptori.

Aparells electrodomèstics, Radió-T. V. i discs.

El que vingui a Sant Hilari d'estiueig o d'excursió, no cal pensar-hi, a can FAURIA, trobarà solució.

Vernedas
Sastre

Bar Montseny

Carrer J. Ximeno, 3 - Telèfon 69

SANT HILARI SACALM

HABITACIONES CON BAÑO
ASCENSOR
CALEFACCION CENTRAL

SAN HILARIO SACALM

PEIXATERIA

Rosa Solà

PEIX FRESC I CONGELAT

AQUESTA CASA DESITJA A TOTS UNA BONA FESTA MAJOR

CARRER DE VIC, 18 - TELÈFON 63

SANT HILARI SACALM

Su bar preferido...

PARADOR

*Ambiente agradable
y acogedor*

Agua minero medicinal declarada como excelente agua de mesa y de aplicaciones terapéuticas, por los Organismos Oficiales siguientes: Instituto Geológico y Minero de España, Dirección General de Sanidad, Dirección General de Obras Hidráulicas y Consejo de Minería. Boletín Oficial del Estado, 26 Noviembre 1959.

FONT del PIC

ANÁLISIS

QUÍMICO - BACTERIOLÓGICO

Por el Doctor B. OLIVER RODES de las Reales Academias de Medicina y de Farmacia.

Las pruebas standard internacionales de potabilidad bacteriológica han resultado negativas.

Agua pura bacteriológicamente considerada.

pH	7'5	
Turbidez	0'0000 p.p.m.	
Dureza total	9.º F.	
Oxígeno (O)	0'0086 grs. l.	
Acido carbónico libre (CO ₂)	0'0041 »	
Alcalinidad (CO ₂ Ca)	0'0822 »	
Residuo fijo	0'1882 »	
Cloro (Cl)	0'0142 »	
A. silícico(SiO ₂)	0'0182 »	
A. sulfúrico (SO ₃)	0'0084 »	
A. Nitríco(N ₂ O ₅)	0'0062 »	
Calcio (CaO)	0'0292 »	
Magnesio (MgO)	0'0129 »	
Hierro (FeO ₃)	0'0008 »	
Sodio (Na)	0'0078 »	
Potasio (K)	0'0002 »	

L'AIGUA MES PURA DE TAULA
PROVEU-LA I LA RECOMANAREU

Se sirve en garrafas de 8 l.,
botellas de 1 l., 1/2 l. y 1/4 l.

La calidad químico biológica del agua de la «Font del Pic» de San Hilario Sacalm, reúne las condiciones óptimas para poder ser empleadas como coadyuvante en el tratamiento de las digestopatías de tipo inflamatorio (gastritis, enteropatías, colitis) así como en los hepáticos agudos y crónicos, y en las insuficiencias hepáticas.

Por sus condiciones oligometálicas también pueden beneficiar a los enfermos del aparato urinario (pielonefritis, nefritis, esclerosis renal). Su limpidez, y su pureza en relación a las pululaciones microbianas, le imprimen la seguridad de no ser contaminadas, por lo que está indicada en la preparación de papillas.

Dr. A. ROCHA

De la Real Academia de Medicina.

El agua de la «FONT del PIC», por su pureza y cualidades físico-químicas y bacteriológicas está muy indicada en las enfermedades digestivas, gastritis, hipoesténicas e hiperesténicas, aquilias, dispepsias, enteritis, colitis y estreñimiento, CIRROSIS hepáticas y afecciones biliares.

Por su rápida absorción y eliminación, MUY indicada en las enfermedades del RIÑÓN, albuminurias, NEFRITIS, NEFROSIS y vías urinarias.

NUTRICION: De gran utilidad en insuficiencias hepáticas y acetonemias de la infancia y para la preparación de PAPILLAS

Dr. A. FIGUERAS

Médico Titular de San Hilario Sacalm.

La Festa Major ja ha arribat i amb el desitj de donar a conèixer els actes que s'han preparat amb aquest motiu, hem fet, com cada any, un recull de les Festes Religioses, Cíviques i Esportives, adornant-lo amb alguns articles de caràcter històric i turístic, donant compte, al mateix temps, de les reformes més importants portades a terme per el Magnífic Ajuntament durant l'any transcorregut desde una Festa Major a l'altre. I aquest resum constitueix el Programa que enguany tenim el gust d'ofrenar a tots els Veranejants i als Hiluriencs, bo i desitjant-vos una Bona Festa Major.

La Comissió.

NUESTRA PORTADA

Deseando dar a conocer vestigios históricos de nuestro término municipal, la portada del presente año reproduce una de las ventanas de la masía "LES AULEDES" actualmente propiedad de D. José Auledes Gispert, cuyo simbolismo se refiere al nombre de nuestra comarca "GUILLERIES"; como puede apreciarse claramente en el escudo que corona esta ventana, aparece reproducida una "Guilla" (zorra) atrapando un gallo y a la izquierda un lobo con otro gallo. Todo ello denota que la denominación Guillerías con que se conoce, ésta bien definida comarca data de muy antiguo. El lobo también figura en este escudo debido a que hace más de medio siglo llegaban hasta el mismo casco de esta villa.

FIESTAS RELIGIOSAS

Sábado, día 29 de Agosto

Festividad del Martirio de San Juan Bautista

Misas rezadas, a las 7.30 y 8.30.

Mañana, a las 12:

Misa Solemne, con asistencia de las Autoridades. La Orquesta FARNENSE, interpretará la parte musical.

Tarde, a las 8.15:

Misa anticipada del domingo.

Domingo, día 30

Misas rezadas, a las 7, 8, 10, 11 y 12.

Misa vespertina a las 8.15

Lunes, día 31

Misas rezadas, a las 7.30 y 8.30.

Tarde, a las 8:

Rezo del Santo Rosario y Misa vespertina.

FIESTAS CIVICAS Y DEPORTIVAS

Sábado, día 29 de Agosto

Mañana, a las 10:

PASACALLE DE GIGANTES Y CABEZUDOS, acompañados de Orquesta.

A las 11.45:

Acompañamiento de las Autoridades y Jerarquías al Templo Parroquial para asistir a la MISA SOLEMNE.

Tarde, a las 4:

TIRADA LOCAL, en el Campo de Tiro «La Bonavista». Los cinco mejores clasificados serán obsequiados con magníficos premios. El primer premio consistirá en un Trofeo cedido por la Sociedad de Cazadores «El Gamo».

Seguidamente tendrá lugar la TIRADA GENERAL. Los mejores clasificados serán obsequiados con los siguientes premios:

Trofeo Excmo. Ayuntamiento.

- » Armería Ravell.
- » Trust Eibarrés.
- » Armería Postius de Vich.

Medalla de plata de la Federación Olímpica de Tiro al Plato de Madrid.

Y cinco premios más.

NOTA:

A todo participante le será solicitada su respectiva licencia de tirador.

A las 4.45:

INTERESANTE PARTIDO DE FUTBOL entre el equipo Juvenil y otro de su categoría, disputándose un Trofeo cedido por la Comisión Oficial de Fiestas y Propaganda.

Domingo, día 30

Tarde, a las 4.45:

GRAN PARTIDO DE FUTBOL entre los equipos

ROSAS C. F. - C. E. SANT HILARI

disputándose un Trofeo cedido por el Magnífico Ayuntamiento.

Lunes, día 31

Tarde, a las 5:

TORNABODA en la «Font Vella» donde se tocarán 3 SARDANAS. De regreso se tocarán las 3 restantes en la Plaza del Rvdo. J. Verdaguer.

SARDANAS Y BAILES

Sábado, día 29 de Agosto

A la 1:

SARDANAS, en la Avda. del Generalísimo.

Tarde, a las 5:

Audición de SARDANAS, en la Plaza Dr. Gravalosa.

Noche, a las 10.30:

Audición de SARDANAS, en la Plaza del Rvdo. J. Verdaguer.

Noche, a las 11:

BAILE DE GALA EN LA PISCINA

Domingo, día 30

A la 1:

SARDANAS, en la Plaza Dr. Gravalosa.

Tarde, a las 5.30:

Audición de SARDANAS, en la Plaza del Rvdo. J. Verdaguer.

Noche, a las 10.30:

SARDANAS, en la Avda. del Generalísimo.

A las 11:

GRAN BAILE EN LA PISCINA.

Lunes, día 31

A la 1:

SARDANAS, en la Avda. del Generalísimo.

Tarde, a las 5:

3 SARDANAS, en la Font Vella y 3 en la plaza del Rvdo. J. Verdaguer.

Noche, a las 10.30:

SARDANAS, en la Plaza Dr. Gravalosa.

A las 11:

GRAN BAILE de fin de fiesta en la PISCINA.

CARTELERA DE ESPECTACULOS

CINE TIVOLI

Se proyectarán las siguientes películas:

BUSCANDO A LOS MAGREGORIS

EL CONGRESO SE DIVIERTE en 70 m/m.

LA MUJER INFIEL

GRUPO SALVAJE en 70 m/m.

CINEMA CATALUNYA

Se proyectarán las siguientes películas:

EL LEON EN INVIERNO

LADRON Y AMANTE

LEVANDO ANCLAS

PISCINA VILLARET

Actuación de la gran Orquesta **LA PRINCIPAL DE LA BISBAL** y el Conjunto **LOS HIDALGOS**

NOTAS:

- En el intermedio de las Sardanas de las tardes de los días 29 y 30, habrá el tradicional «BALL DELS GEGANTS».
- El Concurso de Tiro al Plato, está patrocinado por Armería y Esports JOAN (Programas aparte).
- Las audiciones de Sardanas irán a cargo de la Orquesta FARNENSE
- Podrá modificarse el presente programa siempre que haya lugar para ello.

Les Auledes

L'encís d'una Masia plena d'interrogants

Si hom visita el Mas Les Auledes queda sorprès, i alhora confós.

El Mas està amagat dintre el bosc, i no et dones compte que ja has arribat fins que hi ets, fins que en un revolt del camí et trobes, com aquell qui diu, damunt les teules.

Emperò, Les Auledes és un magnífic mirador, obert de cara al massís del Montseny i de les seves estribacions. Mirador grandios i meravellós, encisador en una nit de lluna plena...

Però, no són solament les meravelles naturals les que atrauen l'atenció del visitant, n'hi han d'altres, fetes per la mà i enginy de l'home, les que et deixen perplex i confós.

El Mas, té una construcció senzilla, modernitzada continuadament, a través del curs dels segles, i cinc finestres.

Realment en té més de cinc, no sé pas quantes, però són cinc les que donen to, misteri, encís...

Què hi fan aquestes finestres ací, a Les Auledes?

Realment, qui ho sap? I quan? I per què?

No ho sabem, doncs això és cosa d'historiadors, de tratadistes d'art, potser, fins i tot, d'arqueòlegs.

Nosaltres no som res d'això i per tant, deixem que cadascú cuidi la seva feina. Però sí que tenim una certa imaginació i permeteu-nos que la deixem córrer..., volar segles enrera...

* * * * *

1460

Catalunya està neguitosa, violenta, a punt d'estallar.

Les lluites entre el poder reial i els senyors feudals s'han acabat.

Els Comtes-Sobirans s'han imposat damunt els feudals, però el país està assolat, pobre, arruïnat.

Una guilla i un llop atacant aviram, un escut sense emblemes... Es el primitiu escut de la vegueria de les Guilleries?

Per refer-se els senyors, ofeguen a llurs vassalls, els impostos, les lleves de gent d'armes, tenen a l'home de la gleba en unes condicions de vida infrahumana. Les queixes són constants. La situació s'enterboleix dia a

dia, i per fi estalla la rebel·lió. El pagès, el vassall humil i humiliat, es rebella i comença la gran lluita, que avui coneixem amb el nom de Guerra dels Remenses. La guerra és ferotge, no hi ha treva ni perdó. Les cases senyorials són asaltades, passades a sang i foc, i els castells, i les abadies..., tot queda destruït, saquejat i assassinats els seus moradors.

Un Castell? un Monestir? en tot cas un edifici de grans proporcions.

Els esforços dels grans cabdills dels remenses, i al cap de tots, Verutallat, per controlar la fúria de les seves mesnades, són inútils.

Segles d'odis soterrats, d'humiliacions contínues s'han desfermat i no hi ha poder humà per retindre'ls i controlar-los.

El poder reial intervé, i la represió és dura, tant o més que la rebel·lió, tant que un senyor feudal, esparverat, diu al seu Rei: «Senyor, si els matem a tots, qui menarà les nostres terres?».

Poc a poc, retorna la pau, els abans altius castells, queden abandonats, els nous senyors viuen en cases més senzilles, estan arruïnats com llurs masovers. Els tractes entre senyor i vassall són també diferents, per arreu de la Geografia de la Confederació Catalano-Aragonesa sorgeixen noves viles depenents directament del Poder Reial. Els abans totpoderosos senyors, empobrits, endeutats, es venen terres i masoveries als homes lliures, comerciants, menestrals, etc., de les viles-franques. El pagès ja no està lligat a la gleba, pot triar entre continuar al servei del senyor o marxar cap a les noves viles. Pot treballar i estalviar, i en el treball trobar el camí de la llibertat.

I el pagès treballa, de nits i de dies, sense donar-se un sol moment de repòs, és un esforç enorme, continuat en el qual pren part tota la família, grans i petits, avis i fadrins.

Romànic molt primitiu, qui és el personatge representat?

I arriba el moment cobejat, el moment de la revenja, el pagès és ric, més que el seu senyor..., i a aquest li arriba el moment d'humiliar-se, demana un préstec al seu masover, i després un altre, i més i més, fins que arriba el moment de fer les paus.

Fan tractes, al pagès no li convé del tot enemistar-se amb el senyor, per això el regateig és llarg i laboriós; aquest bosc, aquella terra de conreu, la font... Els tractes estan ja ultimats, però d'on treurà el pagès les pedres per a bastir la seva llar?

Crucifixió, és una peça, o bé la meitat d'una portallada?

El regateig recomença, el senyor fatiguexat i necessitat alhora, acceideix; del vell castell enrunat, de la venerable casa senyorial dels seus avantpassats, ara cremada, i assolada, que reculli el pagès tots els rocs necessaris per a fer-se la seva casa.

El pagès ha triomfat, ja tindrà terres pròpies, i quatre parets on poder cridar ben alt i ben fort: L'amo sóc jo!

I entremig de pedres, sense valor, corrents que un dia foren potser un

bocí de muralla, o bé paret d'un saló on abans els tot poderosos senyors de vida i mort es mofaven de l'humil pagès de la gleba, també s'esmunyexen pedres nobles, treball d'artistes anònims de passades centúries, i així es vesteixen cases noves amb pedres velles.

Una finestra molt interessant.

És aquest el cas de Les Auledes?

Potser sí, potser no.

Però nosaltres, que no som ni historiadors, ni arqueòlegs, sinó uns somiadors, permeteu-nos creure que va ésser d'aquesta manera, que aquestes finestres han arribat fins ací per l'esforç, tenacitat, sacrifici i treball d'una família de pagesos que van voler esdevenir lliures.

A més, lliga força amb el caràcter de la nostra gent.

No és veritat?

PUJOL DE LA HUERTA

CENTRE DE VACANCES ESCOLARS

El Ministeri d'Educació i Ciència no descuidant l'educació dels infants durant l'estiu, ha creat els Centres de Vacances Escolars. Per altra part, la Inspecció d'Ensenyament Primari de Girona ha creat els Centres de Vacances de PEDRALTA a Sant Feliu de Guíxols, TRAMUNTANA a L'Escaia i JOAQUIM RUYRA a Blanes, tots ells de Mar.

A Sant Hilari Sacalm, per les condicions geogràfiques i pintoresques que reuneix, es creà un Centre de Vacances Escolars de Muntanya que porta el nom de «LLIROIA» i que funciona des de l'any 1967. Enguany el Centre de Vacances «LLIROIA» ha passat a ésser un dels Centres més bonics d'Espanya gràcies al constant zel de la Inspectora Ponent de Colònies, Srta. D.ª Ana M.ª Oriol i de l'Excel·lentíssim Ajuntament, que han portat a terme una important reforma en dit Centre.

¿Què és un Centre de Vacances Escolars?

El nen troba a la Colònia quelcom que no troba a casa seva, ni a l'escola, ni al carrer. La Colònia fa afluir tot allò que el nen porta a dintre seu. La Colònia és una

peça fonamental per educar els infants en el temps lliure i per tant aconseguir una educació integral de l'individu.

¿Què és la Colònia per a un nen?

El nen arriba a la Colònia i molt aviat veu que ha canviat de casa i aquesta és molt més gran perquè són molts nens; molts nens per a jugar, per riure, per ajudar-se, per estimar-se...

El nen aprèn a conviure.

¿Què és la Colònia per a un pare?

El pare porta el fill a Colònies per a obrir-li nous horitzons. Ell sap que allà hi ha un equip de Monitors disposats a col·laborar amb ell perquè el seu esdevingui un veritable home.

¿Què és la Colònia per a un mestre?

El mestre busca perfeccionar-se dintre la seva professió amb noves experiències que enriquiran el seu saber pedagògic. Per altra part complementa l'educació que el nen ha rebut a l'Escola durant el curs en aquest terreny tan propici que és la Colònia.

El Centre de Vacances Escolars «LLIROIA» allotja a 100 escolars de diferents pobles de la nostra província, tals com Tossa, Sant Feliu de Guixols, L'Escala, Torroella de Montgrí, Cadaqués, Port-Bou, Viloví d'Onyar, Sarrià de Dalt, Girona, Cornellá de Terri, Vilarroja, Bordils, Celrà, Anglès, Salt, Germans Sàbat, Sant Narcís, Santa Eugènia, etc. Amb aquests 100 nens conviuen 5 monitors especialitzats en activitats d'esplai i temps lliure.

S'ha realitzat una enquesta de cinc preguntes entre els nens.

Les preguntes són:

1.ª *Per què véns a Colònies a Sant Hilari?*

Responen alguns dient que ja varen venir l'any passat i que pensen tornar perquè els hi agrada. Altres perquè els hi agrada passar vacances a la muntanya o simple-

ment estar a una Colònia.

2.ª *T'agrada Sant Hilari?*

La majoria diuen sense pensar-s'hi: «Molt»; altres diuen: «Sí, és molt bonic».

3.ª *Què és el que més t'agrada de Sant Hilari?*

Tots responen: «Les Fonts».

4.ª *Què és el que t'agrada menys?*

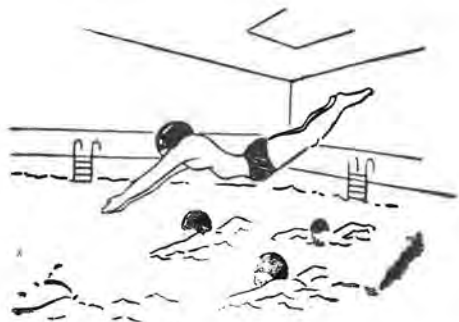
Alguns no saben què dir; altres diuen: «Res».

5.ª *Quines fonts has visitat?*

Diuen una llarga llista entre tots: Vella, Pic, Sidé, Sastre, Ferro, Picant, Rectó, Sant Daniel, Fontdor...

Esperem que tornin altres anys per anar descobrint noves fonts i belleses a Sant Hilari.

L'ESTEVE COLL

M.ª ANGELS GARCIA CRUAÑES

"Pubilla de Sant Hilari 1969-70"

Fou elegida el dia 19 de Novembre, durant el gran festival celebrat en el Casino Tívoli, presentat per el conegut locutor de "La Veu de Girona", Jaume Teixidor. L'Alcalde Sr. En Joaquim Ripoll, va imposar-li la banda d'honor en reconeixement del seu triomf i de les seves bones qualitats.

Escuelas Nacionales

Siendo la restauración de las Escuelas Nacionales una de las obras importantes realizadas en el presente año, lógico es que se asomen en este ventanal de realizaciones que nos brinda el programa de nuestra Fiesta Mayor. El presupuesto de estas obras llevadas a feliz término por el Ministerio de Educación y Ciencia, ha sido del orden de 1,600.000 ptas., habiendo colaborado el Magnífico Ayuntamiento con una parte proporcional. Es de destacar la ayuda e interés demostrado por la Inspección Provincial de Primera Enseñanza, en el asesoramiento y trámites previos. Las adjuntas fotos, mejor que las palabras, dan testimonio de la realidad de tan magna obra, dando al mismo tiempo idea de como ha quedado las principales dependencias, así como la fachada principal. Durante el verano se habilitan varias dependencias para Centro de Vacaciones Escolares con el sugestivo nombre de «Llirioia» y en el que pasan temporada turnos de 100 niñas o niños en periodos de 20 días.

Sólo nos queda subrayar la satisfacción que esta iniciativa ha producido entre los vecinos de San Hilario y todos cuantos conocen el empeño puesto en conseguir esta mejora.

El nostre Sr. Alcalde, fa entrega d'obsequis en la Festa de la «Miss». Montserrat Mussons «MISS COLONIA ESTIUENCA 1970» ocupa el lloc central del podium, després d'haver obtingut el triomf. L'acompanyen les senyoretetes Cuca Estefanell (a la dreta de la Miss) i Pepita Estruch (a l'esquerra) que foren elegides Dames d'Honor. Amb la seva bellesa i joventut alegren aquesta plana del nostre programa.

MITES, TRADICIONS I LLEGENDES

Taylor, eminent etnògraf, assegura que quan uns hàbits, costums o tradicions han arrelat profundament en l'espirit humà, la seva pèrdua i destrucció completes esdevenen gairebé impossibles i sobreviuen a través de segles i segles.

Si bé és cert que moviments de repressió com el del Tribunal de la Inquisició no havien pogut res contra la fantàstica mentalitat popular, creadora de mites, fanatismes i tradicions, un altre moviment, natural, lent i progressiu, havia d'acabar, sinó amb tot, amb gran part del tresor mític i de la tradició popular.

Es tracta simplement del progrés de la civilització.

Heus ací uns exemples, d'àmbit local, la major part dels quals no són sinó un record en la foscor del temps.

LES PEDRES: La «pedra llarga», La «petja del dimoni».

Un aspecte dels cultes lítics obscurs i difosos el constitueixen la veneració i admiració per les petjades i senyals de membres humans i animals gravats damunt la roca viva.

A St. Hilari trobem la pedra coneguda per «la petja del dimoni», als indrets de la Miranda.

Segons la tradició, aquesta pedra va servir al sant i al diable de taula per a jugar a cartes. Encara hi ha marcada al damunt l'empremta d'un naip que el diable va tirar rabiosament en veure que sempre perdia.

El sant, segons la tradició, era St. Antoni Abad que els jugadors de cartes tenen com a protector.

Els més imaginatius entronquen aquesta llegenda de «la petja del dimoni» amb el monument megalític que la ingenuïtat popular anomena «la pedra llarga».

Segons aquests, St. Antoni va imposar al diable, com a satisfacció per haver perdut la partida, que anés a Girona i li portés la pedra més voluminosa que trobés al pont que hi ha sobre el Ter, anomenat Pont de Pedra.

Així ho va fer el diable, bufant amb desgana, i als pocs moments havia deixat la pedra dreta, just al capdamunt de la que és avui carretera de la Miranda, on es troba actualment.

És freqüent que menhirs i d'altres monuments megalítics que es troben arreu dels pobles de la vella Europa, estiguin rodejats de llegendes relacionades amb el diable o amb altres éssers mítics que recorden encara el seu origen cultural i a l'entorn dels quals devien practicar-se litúrgies obscures i boiroses.

Des de temps primitius, l'home ha divinitzat la pedra que era per a ell l'element de la màxima força i resistència i de fàcil consecució. Aquelles pedres que preniën formes excepcionals als seus ulls, eren considerades portadores de genis i esperits, instituint d'aquesta manera tot un culte a aquests éssers lítics imaginaris.

CARNESTOLTES

Les Carnestoltes són la supervivència de cerimònies i de ritus de les religions més primitives que varen commoure l'home de l'edat de la pedra.

Es qualificava així tot el període de llibertat previ al temps de Quaresma.

Una de les notes sobresortints de les Carnestoltes eren els grans àpats fets en col·lectivitat, generalment oferts als pobres.

A St. Hilari, aquest àpat el preparaven els joves que anaven disfressats d'estudiants. Durant la celebració de l'àpat tocava una cobla o un parell de flabiolaires.

El dimecres de Cendra, a les portes ja de la Quaresma, moria el Carnaval o les Carnestoltes i es celebrava simbòlicament el seu enterrament.

A St. Hilari es feia «l'enterrament de la sardina». És una cosa curiosa que aquesta manifestació concreta de «l'enterrament de la sardina» tot i siguent típica i exclusivament madrilenya, la trobem en alguns llocs de Catalunya.

Així doncs, el simbòlic enterrament d'en Carnestoltes, consistia en construir un ninot, amb un bot de vi, palla i una màscara i passejar-lo per tot el poble mentre es cantaven aquests versos:

En pobre Carnestoltes
s'acaba de morir,
amb una botifarra
i un porró de vi.

La despedida del dol, solia ésser apoteòsica. Vi amb abundància i gran xerriola, per a cloure l'enterrament d'en Carnestoltes símbol de la llicència i de la dissipació.

Aquesta manifestació era un moviment reactiu davant l'austeritat de la Quaresma a punt de començar. La seva desaparició és fàcil d'explicar per motius de tipus religiós. A l'atenuar-se, fins gairebé desaparèixer, l'esperit de sacrifici i abstinència del temps quaresmal, va morir també la lògica reacció antagònica: el Carnaval com a manifestació popular.

ST. ISIDRE I ST. JOAN

Des de temps immemorials l'home ha associat la idea de la vida i l'alegria amb la primavera i el sol. El començament de l'estació florida, i per tant la seva celebració, tenia lloc un dia concret del mes de maig, variable d'uns llocs a altres.

Hi ha indrets, tals com St. Hilari Sacalm, que plantaven el maig per St. Isidre, és a dir, just a mitjan maig, que és, segons una creença molt estesa arreu d'Europa, quan de fet comença el bon temps i quan s'acaba el fred.

El jovent de St. Hilari Sacalm, la vigília plantava un plançó de faig enmig de la plaça al quan donaven el nom propi de «parcellera». El significat i etimologia d'aquesta paraula són totalment desconeguts. Durant tot el dia s'entregaven a diverses expansions d'alegria al voltant de l'arbre, entre les quals sobresortien les ballades. Al vespre encenien el plançó, i un cop cremat es repartien les brases i els tions i s'escampaven per la població i pels camps empaitant-se els uns als altres amb brases enceses tot cantant:

Sant Isidre de la Pinya,
Sant Isidre llaurador,
se n'anava a robar faves
a l'hort del senyor rector.

Una manifestació semblant tenia lloc per St. Joan. Aquesta festa que coincidia amb el solstici de l'estiu, associada per tant al sol i a la llum, era moment propici per a la celebració d'un rite protector. El centre del ritual era també la típica «parcellera» voltada, aquesta vegada, de fullaraca i mobles vells: era el «fogaró». Després de l'ofici els majorals i les majorales ballaven el ballet a la plaça, amb

tota solemnitat i reverència, i ningú més hi podia entrar. Així que s'havia acabat el ball feien dues sardanes obertes a tothom. A la tarda ballaven el ball del ciri, vestits de tota gala, amb capes i barret rodó. Duïen almorratxes plenes d'aigua d'olor, amb les quals ruixaven al poble a cada giravolt. El ball durava mentre quedava perfum per espargir. Les almorratxes eren molt grosses, podien contenir molt de líquid, i per tant, el ball durava molta estona, amb gran goig dels ballaires i del poble.

Modernament es celebra per St. Joan l'anomenada Festa Major «petita», en la que l'única manifestació d'un caire un xic popular és la sortida dels nans capgrossos («cabeçuts», en diuen aquí) i el ball dels gegants.

En quan a St. Isidre, la vinculació que hi havia entre la diada del Sant, patró dels pagesos, i l'arribada del bon temps, benefactor dels camps, ha quedat destruïda: amb prou feines hi ha pagesos i la producció industrial no requereix ni sol, ni pluja, ni bon temps.

LA DIADA DE CORPUS

No es pot establir, com fan molts, un divorci absolut entre l'aspecte religiós i l'estrictament mitològic i així veiem que en la religió, com a sistema segons el qual s'adora alguna cosa, en front de raons i dogmes prestigiosos, apareixen éssers sobrenaturals o mítics, odiats o temuts.

Conta la tradició que l'hereu de can Rovira de St. Hilari, un dia va prendre unes tovalles, que les «Encantades» o bruixes tenien esteses perquè s'eixuguessin. Quan elles se n'adonaren el van empaitar. L'hereu va passar la riera amb lleugeresa, i al moment que les «Encantades» van arribar al peu de l'aigua, van caure les batallades de les dotze, que les van privar de poder-la passar. Varen recomanar a l'hereu que sobretot conservés bé aquelles tovalles, doncs li portarien gran ventura i riquesa. Així va ésser, i a can Rovira varen progressar tant, que arribaren a ésser una de les cases més importants del poble. Per Corpus guarnien davant la casa un altar petit, amb una taula coberta amb les tovalles de les «Encantades». Quan passava el Sagrament per davant, la processó es deturava, el sacerdot reposava i dipositava el Santíssim damunt l'altaret.

Aquesta mena de litúrgia de l'altar es va conservar fins fa pocs anys, al morir la mestressa de can Rovira, últim supervivent de la família.

DIA 11 DE JUNY, ST. BERNABEU

A St. Hilari, per St. Bernabeu, feien la processó de «l'ou ferrat i de l'all tendre», que anava des de la població fins a l'ermita de Montsolís. La vigília les majores de la Mare de Déu hi guarnien una enramada amb branques, fullatge i flors, i demanaven una almoïna per al culte als qui passaven per allí a la vora. A l'endemà el poble sortia en processó i arribava fins a l'ermita. Un cop celebrada la funció religiosa, la gent s'escampava per la rodalia i esmorzava obligadament amb ou ferrat i all tendre, circumstància que va donar nom a la processó. Els romeus collien branques de boix i en tornar a la població, s'aplegaven en grans rodones i tots a una, seguint un cert ritme, colpejaven a terra amb les branques, mentre cridaven:

Mori la cuca!

Mori la cuca!

Aquest fet de matar la cuca, era una acció simbòlica de l'extermini de totes les cuques que poguessin assolir els camps i destruir la collita de la patata. Darrerament a l'anar a l'acostumada romeria, va prescindir-se ja de la cerimònia religiosa de l'ou ferrat i de l'all tendre, i es feia a canvi una abundant costellada. Ja aquests últims anys, es va eliminar el ritme simbòlic de la matança de la cuca que gairebé no tenia collites per a devorar.

Per altra banda, el poble, que s'havia tornat pràctic i realista, va decidir l'ús de l'insecticida.

F. DANÉS

ANÀLISI D'UNA SITUACIÓ CONCRETA: SANT HILARI 1970

Intentaré analitzar diversos aspectes del tema que em proposo, encara que d'una manera gens exhaustiva i no massa precisa; car per una banda estic limitat per la manca de dades estadístiques i per l'altra pel poc espai que dispo.

És un fet evident, per qualsevol mirada crítica, la transformació de l'estructura socio-econòmica que s'ha produït d'ençà uns anys, no massa llunyans. Al dir transformació no s'entengui millora, doncs s'hauria de valorar. Simplement nova situació.

Hi han prou elements d'anàlisi per a observar el pas d'una societat de sectors predominants, on el sector serveis (1) era el primer factor econòmic, molt extens en relació a l'agrícola i no diguem de l'industrial que era mínim i estancat; a una societat de sectors més equiparats, on el sector serveis deixa d'ésser dominant degut a l'augment vertiginós de la indústria (petita i dispersa) que absorbeix, gairebé totalment, el sector agrícola-forestal i col·loca la recent mà d'obra immigrada.

Al passar la indústria en primer terme i com a motor de tota la resta d'activitat, no vol dir que el sector serveis i en especial el turisme (2) hagin minvat; ans al contrari són dos factors compatibles dins una acertada planificació urbana. El turisme a Sant Hilari és un factor ja tradicional i per tant estable i segur, tot i estan mancat d'una política de promoció, al contrari de la indústria que és més fluctuant i insegura.

El desenvolupament econòmic ha provocat una transformació en l'estratificació social. Coexisteixen, actualment, dues piràmides socials: una formada per les classes emergents i l'altra per les classes residuals. Han sorgit canvis de posició individual en l'escala jeràrquica de l'estratificació per part dels industrials. La classe mitja tradicional (hotelers, botiguers...) s'ha augmentat pels petits industrials (amos-socis de tallers...) i d'altres factors beneficiats pel desenvolupament (construcció, nous serveis...). Una extensa classe treballadora, formada per la ja tradicional més la mà d'obra camperola i els immigrants. Ha sorgit, també, un estrat d'immigrants, fenomen comú a les societats industrials catalanes.

El nivell de vida ha ascendit notablement i ha comportat un augment del poder adquisitiu. Aquest nivell de vida es fa patent en el canvi gradual de la fisonomia del poble, en la millora de la satisfacció de les necessitats, i en un adquirir desmesurat dels productes que aquesta societat de consum tan intensivament ens ofereix.

El canvi en el caràcter social (sentit comú, manera de concebre el món) es desprèn de l'evolució econòmica-social. Com a resum diria que d'una societat impotent, amb uns recursos econòmics pobres, abocada i servilista (els «senyors») a l'estiueig, amb un caràcter social tancat i estancat (per la seva situació geogràfica i la falta de medis per a superar-la) que disminuïa amb l'estiueig convertint-se en un caràcter convencional, s'està evolucionant cap a una societat amb un desenvolupament econòmic que la fa més potent i alhora possibilita a la realització de tot el que li havia mancat, produint-se uns graus d'obertura en el caràcter social (degut als medis de comunicació: televisió, cotxes sortides...). Al dir «possibilitats de realització» em refereixo, no solament en satisfer les necessitats materials adquirint productes, sinó primordialment les culturals i humanístiques; car el «progrés» està en «ésser» i no solament en «tenir».

R. FABREGA

NOTES:

(1) Al dir sector serveis vull dir tota activitat lucrativa que no fabrica cap producte, simplement presta un servei. Per exemple un hotel, bar, botiga...

(2) Al dir turisme, em refereixo a l'estiueig i als fins de setmana de durant l'any.

LAS FIESTAS EN SAN HILARIO SACALM

Homenaje a "JOSEP XIMENO"

Una Fiesta que tuvo una verdadera acogida popular y un marcado interés general fue la dedicación de una calle al literato Josep Ximeno Planas, en prueba de gratitud por su gran estimación a esta villa veraniega y por lo mucho que hizo en favor de San Hilario. Se celebró el pasado día 24 de Junio con motivo de la primera Fiesta Mayor y en programas especiales se dió a conocer la biografía del homenajeado y cuyos actos fueron divulgados por la prensa provincial y nacional.

Concurso de Tenis

El día 15 de Agosto, se celebró en la magnífica pista de Tenis del restaurant "can pere", la final del Torneo de Tenis. En la categoría "individuales", resultó vencedor absoluto el Sr. D. MARIANO GARCIA. En la categoría "dobles" resultaron vencedores la Sra. Dña. M.ª LUISA TORRAS DE FIGUERAS y D. ERNESTO GONZALVO.

Elección de "Miss Colonia Estiuenca"

Organizado por la Comisión Oficial de Fiestas y Propaganda en homenaje a la distinguida Colonia veraniega, tuvo lugar el día 15 de Agosto, en la Piscina Villaret. Asistieron distinguidos veraneantes y las dignísimas Autoridades. Resultó elegida MISS la Srta. MONTSERRAT MUSSONS y damas de honor las Srtas. CUCA ESTEFANELL y PEPITA ESTRUCH.

Gran Verbena de Disfraces

El día 22 de Agosto por la noche, celebróse con gran animación, asistiendo gran número de parejas de jóvenes de la colonia veraniega.

Elección de la Pubilla de San Hilario

Esta fiesta tendrá lugar a finales del próximo Octubre. Fiesta popular que sin lugar a dudas constituirá un destacado éxito. Una gran orquesta amenizará los actos. ¿Quién será la Pubilla 1970-71?

Concurso de embellecimiento de fachadas con flores

La concesión de premios tendrá lugar durante la Fiesta de la Pubilla y los premiados se darán a conocer en programas especiales.

En invierno tienen lugar varias fiestas, no exentas de un marcado sabor tradicional, de entre las cuales nos permitimos recomendarle las siguientes:

Cabalgata de los Reyes Magos

Los Reyes Magos en vistosa cabalgata, con sus magníficas carrozas y camiones de juguetes, hacen su entrada triunfal por la carretera de Uich, acompañados de centelleantes luces.

Semana Santa

Es de resaltar la típica y solemne procesión que tiene lugar el Viernes Santo por la noche, así como los magníficos cuadros plásticos: Proceso civil ante Pilatos y la Crucifixión y muerte de Jesús. La villa luce iluminaciones extraordinarias. Es tradicional la selecta audición que ofrecen los Coros locales en la noche y por la mañana del día de Pascua de Resurrección.

Fiesta de la Vejez

San Hilario Sacalm también homenajea a sus Ancianos y la fiesta tiene lugar el día 24 de Junio.

SAN HILARIO SACALM

LA JOYA DE LAS GUILLERIAS

- HERMOSA VILLA EN VERANO
- INSUPERABLE EN PRIMAVERA Y OTOÑO
- VISITADA SIEMPRE EN INVIERNO

Estado de cuentas de la Comisión Oficial de Fiestas y Propaganda del Año 1969

INGRESOS:

Existencia en Caja que resultó en 31-12-68, como valores independientes y auxiliares presupuesto	17'-
Recaudación cuotas Sres. Industriales año 1970	157.150'-
» » pendientes 1966	400'-
» » » 1967	400'-
» » » 1968	250'-
Recaudación por anuncios y venta Revista Llirola	8.200'-
» » » en programa Fiesta Mayor	11.500'-
» » » en folleto "100 Fuentes"	13.000'-
Colaboración Ayuntamiento	79.812'-
TOTAL INGRESOS	270.729'-

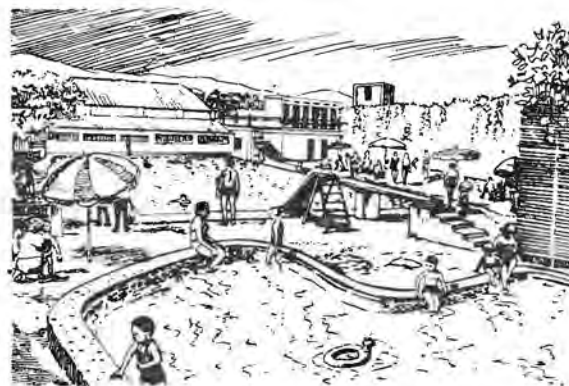
GASTOS:

Fiestas Navidad y Reyes.	24.345'-
Semana Santa .	32.990'-
Miss Estiuença, obsequios y otros menores.	3.018'-
Gastos Fiesta Corpus Christi	6.040'-
Programas varios festejos durante el año	23.872'-
Escudos metal para trofeos y demás	3.715'-
Gastos menores, películas, etc.	2.831'-
Fiesta Mayor de Junio, subvención	3.000'-
Vuelta Ciclista a España, subvención	2.000'-
Vuelta Ciclista a Cataluña, subvención	20.000'-
Revista Vd.	1.177'-
Gastos menores varios	3.961'-
Derechos Autor	1.998'-
Gastos Pubilla, (año anterior y que se presentaron una vez ya cerrada esta cuenta)	4.560'-
Coches Vetustos (año 1.968 y que quedó pendiente pago)	26.298'-
Revista "LLIROIA"	14.141'-
Sardanas y tablados	51.376'-
Bebidas y manutenciones músicos	11.254'-
A portadores Gigantes	2.000'-
Gastos varios fiesta Walt Disney	3.596'-
Por confección folletos "100 Fuentes"	25.400'-
Gastos concurso Flores	2.900'-
TOTAL GASTOS.	270.462'-

COMPARACION:

Total ingresos	270.729'-
Total gastos	270.462'-
SOBRANTE EN CAJA PARA EL PROXIMO EJERCICIO	267'-

NOTA: Queda pendiente pago del ejercicio 1969, un recibo de Orquesta FONTERS, por sardanas durante la Fiesta Mayor de Agosto de 1969 y que deberá abonarse en el presente año 1970.

**PISCINA VILLARET
DISCOTHEQUE**

PISTA DE BAILE

TENIS :- DUCHAS

ACOGEDOR AMBIENTE

MILLOR SERVEI

MÉS AMBIENT

TAPES ASSORTIDES I DE QUALITAT

TELÈFON 44

REPARACION Y VENTA DE APARATOS DE RADIO, TELEVISORES, ELECTRODOMESTICOS DE TODAS CLASES

RAMON PLANIOL GARRIGA

DISTRIBUIDOR DE MAGESTIC TELEVISION
MODELOS DE 20 Y 24 PULGADAS

Calle Fuente, 10

SAN HILARIO SACALM

IMPRESA DURAN

333 | PARTICULAR 212

APAGAVELAS
APLIQUES
CANDELABROS
CENICEROS
FRUTERAS
LICOREROS

ARTESANIA EN HIERRO

Santeloi

FABRICACION EN SERIE DE ARTICULOS PARA REGALO Y DECORACION

Torras y Bages, s/n.

SAN HILARIO SACALM

"Pa amb tomàtec i pernil"
"Ressopons"

CAFE CENTRO

Calle Vic, 24 - Tel. 112

SAN HILARIO SACALM

HOSTAL VERDOLET

TELEFONO 105

SAN HILARIO SACALM

Servicio a la Carta

ESPECIALIDAD EN PLATOS
TIPICOS

SIEMPRE AL SERVICIO
DEL CLIENTE

GARAJE

Luis Fuguet

SERVICIO GRUA

VENTA Y SERVICIO

SEAT

ACCESORIOS

TODO PARA EL AUTOMOVIL

Dr. Morales, 4 - Tel. 119

SAN HILARIO SACALM

G A R A J E
A N T O L I N O
F A U R I A

REPARACION,
ENGRASE,
LAVAJE DE
AUTOMOVILES

Pasaje Sala, s/n.
SAN HILARIO SACALM

EMBUTIDOS SAN HILARIO

Tocinería TITELLA

les desea una feliz Fiesta Mayor

PAPELES Y MANIPULADOS

MARIA PLA

POSTALES AL POR MAYOR

PLAZA MARQUINA, 2 - Tel. 201684

GERONA

CALEFACCION
CENTRAL

Cocina esmerada :: Platos tipicos del País

Calle Vich, 9 y 11 - Tel. 23

SAN HILARIO SACALM

BEBIDAS CARBONICAS
MONSELA

Distribuidor de:

GERVEZAS SKOL - FRUGO - PEPSI-COLA

Calle Rocosa, 4

SAN HILARIO SACALM

SANITARIOS Y MATERIALES
PARA LA CONSTRUCCION

Antonio Masó Bosch

Plaza Verdaguer, 6 - Tel. 42

SAN HILARIO SACALM

CARNISSERIA

cisquet

**CARN DEL PAIS, BONA I
BEN TALLADA**

CARRER DE VIC, 17

SANT HILARI SACALM

PIENSOS NUTREX

Tenir vedells, avui dia, és quelcom
que rendeix

per això **NUTREX** elabora els pinsos més encertats

- ◆ El n.º 326 permet escursar el període de lactació
- ◆ El n.º 320 és un granulat indicat per a creixement
- ◆ El n.º 321 és el més eficaç per engreixament

DISTRIBUÏDOR A SANT HILARI SACALM:

JOSEP DURAN

CARRER VIC, 2

UNA DIMENSION HACIA EL FUTURO
**CAJA DE PENSIONES
PARA LA VEJEZ
Y DE AHORROS**

FONT VELLA

PRESTIGIO DE SAN HILARIO

AGUA

EBAMSA

CENTRAL DE VENTAS:

BARCELONA Avda. Meridiana, 30
Tel. 2451400 Frente Salida Metro Marina